НАУКОВІ ПРАЦІ

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

ВИПУСК 38

Кам'янець-Подільський
«Аксіома»
2015

УДК 80: 001(045)
ББК 80
Н34

ISSN 2309-9771
ICV 2013: 6.19

Рецензенти:
О.В. Єременко, доктор філологічних наук, заступник директора гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка
М.М. Торчинський, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українського філології Хмельницького національного університету

Друкується за ухвалою вченої ради
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 4 від 26.03.2015 р.)

Міжнародна редакційна колегія:
С.Д. Абрамович, доктор філологічних наук, професор; ***О.С. Волковинський***, доктор філологічних наук, професор; ***Л.О. Іванова***, кандидат філологічних наук, доцент; ***О.В. Кеба***, доктор філологічних наук, професор (заступник відповідального редактора); ***Б.О. Коваленко***, кандидат філологічних наук, доцент; ***М.Г. Кудрявцев***, доктор філологічних наук, професор; ***В.С. Кшевецький***, кандидат філологічних наук, доцент; ***Аркадій Мажец***, доктор габілітований, професор Академії ім. Яна Длугоша в Ченстохові (Республіка Польща); ***Ю.О. Маркітантов***, кандидат філологічних наук, професор (відповідальний секретар); ***А.А. Марчишина***, кандидат філологічних наук, доцент; ***Л.М. Марчук***, доктор філологічних наук, професор (відповідальний редактор); ***Г.Й. Насмінчук***, кандидат філологічних наук, професор; ***А.С. Попович***, кандидат філологічних наук, професор; ***Н.В. Ситник***, кандидат філологічних наук, доцент; ***П.Л. Шулик***, кандидат філологічних наук, професор; ***Емілія Янігора***, доктор, доцент Католицького університету в Ружомберку (Словаччина).

Міжнародна наукова рада:
Уршуля Груца-Мьонсік, доктор наук педагогічних, ад'юнкт Жешівського університету (м. Жешів, Республіка Польща); ***А.В. Жуков***, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської мови Новгородського державного університету ім. Ярослава Мудрого (м. Великий Новгород, Російська Федерація); ***Б.П. Іванюк***, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри російської класичної літератури і теоретичного літературознавства Єлецького державного університету імені І. О. Буніна (м. Єлець, Російська Федерація); ***Данута Кристина Мажец***, доктор габілітований, професор Академії ім. Яна Длугоша в Ченстохові (м. Ченстохов, Республіка Польща); ***І.В. Остапенко***, доктор філологічних наук, професор кафедри міжмовних комунікацій та журналістики Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (м. Сімферополь, Україна); ***Ю.І. Попов***, кандидат філологічних наук, доцент кафедри гуманітарної освіти ГАОУ ДПО ЯНАО «Регіональний інститут розвитку освіти» (м. Салехард, Російська Федерація); ***О.С. Силаєв***, доктор філологічних наук, професор кафедри російської та світової літератури Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди (м. Харків, Україна); ***В.І. Силантьєва***, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (м. Одеса, Україна); ***Н.М. Сологуб***, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту української мови НАН України (м. Київ, Україна); ***О.О. Тараненко***, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (м. Київ, Україна); ***Антон Фабіян***, доктор габілітований, професор університету Павла Йозефа Шафарика в Кошицях (м. Кошице, Словаччина).

Н34 **Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Випуск 38.** – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. – 432 с.

У збірнику наукових праць висвітлюються актуальні проблеми сучасного мовознавства, літературознавства, методики викладання філологічних дисциплін, представлено широкий спектр наукових розробок вітчизняних і закордонних дослідників.

Видання адресовано професійним філологам, докторантам і аспірантам, усім тим, хто цікавиться сучасним станом розвитку філології.

УДК 80: 001(045)
ББК 80

Тексти статей подаються в авторській редакції

Рік заснування – 1993. До 1999 р. – Збірник наукових праць
Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. Серія філологічна

Президією ВАК України (Постанова №1-05/4 від 26 травня 2010 року)
збірник перереєстровано як наукове фахове видання з філологічних наук

Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової інформації
серія КВ No14660-3631ПР від 01.12.2008 р.

fnkpnu.at.ua

© Автори статей, 2015
© «Аксіома», видання, 2015

SCIENTIFIC PAPERS

SCIENTIFIC PAPERS

OF KAMIANETS-PODILSKY IVAN OHIYENKO NATIONAL UNIVERSITY

PHILOLOGICAL SCIENCES

ISSUE 38

Kamianets-Podilsky
«Aksioma»
2015

UDC 80: 001(045)
LBC 80
N34

ISSN 2309-9771
ICV 2013: 6.19

Reviewers:
O.V. Yeremenko, Doctor of Philology, deputy director of Liberal arts Institute of Borys Hrinchenko Kyiv University
M.M. Torchynskiy, Doctor of Philology, Professor, Head of Ukrainian philology department of Khmelnytskiy state University

The publication is approved by the decision of the Scientific Board of Kamianets-Podilsky Ivan Ohiyenko National University (protocol № 4 of 26.03.2015)

International editorial board:
S.D. Abramovych, Doctor of Philology, Professor; ***O.S. Volkovynskyi***, Doctor of Philology, Professor; ***L.O. Ivanova***, Candidate of Philology, Associate Professor; ***O.V. Keba***, Doctor of Philology, Professor (Deputy Editor-in-Chief); ***B.O. Kovalenko***, Candidate of Philology, Associate Professor; ***M.H. Kudriavtsev***, Doctor of Philology, Professor; ***V.S. Kshevetskiy***, Candidate of Philology, Associate Professor; ***Arkadii Mazhets***, Doctor Habilitatus, Professor of the Yan Dluhosh Acedemy in Chenstokhov (Poland); ***Yu.O. Markitantov***, Candidate of Philology, Professor (Assistant Editor); ***A.A. Marchyshyna***, Candidate of Philology, Associate Professor; ***L.M. Marchuk***, Doctor of Philology, Professor (Editor-in-Chief); ***H.I. Nasminchuk***, Candidate of Philology, Professor; ***A.S. Popovych***, Candidate of Philology, Professor; ***N.V. Sytnyk***, Candidate of Philology, Associate Professor; ***P.L. Shulyk***, Candidate of Philology, Professor; ***Emiliia Yanihora***, Doctor, Associate Professor of the Catholic Ruzhomberk University (Slovakia).

International Scientific Council:
Urshulia Hrutsa-Monsik, Doctor of Pedagogics, Junior Scientific Assistant in Zheshiv University (Zheshiv, Poland); ***A.V. Zhukov***, Doctor of Philology, Professor, Head of Russian language department of Novhorod Yaroslav Mudryi state University (Velikiy Novgorod, Russian Federation); ***B.P. Ivaniuk,*** Doctor of Philology, Professor, Head of Russian classical literature and theoretical literary criticism department of Yelets I. O. Bunin state University (Yelets, Russian Federation); ***Danuta Krystyna Mazhets***, Doctor Habilitatus, Professor of the Yan Dluhosh Academy in Chenstokhov (Chenstokhov, Poland); ***I.V. Ostapenko***, Doctor of Philology, Professor, Head of the department of Interlingual Communication and Journalism of the Tavria V.I. Vernadskyi national University (Simferopol, Ukraine); ***Yu.I. Popov***, Candidate of Philology, Associate Professor of the liberal education department of SAEI DOE IaNAR «Regional Institute of education development»(Salekhard, Russian Federation); ***O.S. Sylaiev***, Doctor of Philology, Professor, Head of Russian and foreign literature department of Kharkiv H.S. Skovoroda national pedagogical University (Kharkiv, Ukraine); ***V.I. Sylantieva***, Doctor of Philology, Professor, Head of foreign literature department of Odesa I. I. Mechnykov national University (Odesa, Ukraine); ***N.M. Solohub***, Doctor of Philology, Professor, leading official of the Institute of the Ukrainian language at the National Academy of Science of Ukraine (Kyiv, Ukraine); ***O.O. Taranenko***, Doctor of Philology, Professor, leading official of the O. O. Potebnia Institute of Lingvistics at the National Academy of Science of Ukraine (Kyiv, Ukraine); ***Anton Fabiian***, Doctor Habilitatus, Professor of Pavlo Yozef Shafaryk University in Koshytse (Koshytse, Slovakia).

N34 **Scientific papers of Kamianets – Podilsky Ivan Ohiyenko National University: Philological Sciences. Issue 37.** – Kamianets-Podilsky: Aksioma, 2015. – 432 p.

This collection of scientific papers represents topical issues of modern linguistics, literary criticism, methods of teaching philological disciplines and a wide range of scientific studies made by local and foreign researchers.

The issue is addressed to professional philologists, graduate and doctorate students and all those interested in the state of the art of philology.

UDC 80: 001(045)
LBC 80

The texts of articles are given in authorial versions

Founded in 1993. Prior to 1999 published as
«The scientific papers of Kamianets – Podilsky State Pedagogical Institute. Philological series.»

This publication was re-registered as a scientific professional edition in the field of philology by the Presidium of HAC of Ukraine (Resolution № 1-05/4 of 26 May 2010)

Certificate of state registration of the printed mass medium
КВ № 14660-3631 ПР of 01.12.2008

fnkpnu.at.ua

© Authors of the papers, 2015
© «Aksioma», publication, 2015

МЕТОДИКА

УДК 378.016 : 821.161.2'271

Зайцева І.В.

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

На початку третього тисячоліття, в час глобальних змін у соціально-економічному розвитку Української держави, гуманістичні принципи повинні залишатися одними з найважливіших ціннісних пріоритетів вітчизняної педагогіки. Основною ж концептуальною ідеєю освіти, на наш погляд, повинна стати парадигма, за якою вища школа XXI століття в Україні – це насамперед школа полікультурного виховання, культурного самовизначення і самореалізації особистості, де кожній молодій людині створені всі умови для оволодіння базовою культурою, серцевиною якої є духовні цінності українського народу і світової цивілізації. Адже саме сьогодні всі галузі економіки, державні органи потребують спеціалістів, які поєднують високий професіоналізм з духовністю, сумлінням, людинолюбством.

В умовах переорієнтації суспільства на духовні цінності зростає значимість культурологічного компонента професійної освіти. Сучасна модель фахівця передбачає розвиток творчого потенціалу особистості, виховання сміливості думки, впевненості у своїх силах, здатності генерувати нові ідеї, формування потреби у творчому способі життя. Це, у свою чергу, сприятиме виробленню умінь здійснювати системний аналіз проблемної ситуації; вмінню виявляти протиріччя і цілеспрямовано вирішувати їх, приймаючи нестандартні рішення; генерувати оригінальні ідеї, висувати гіпотези, шукати і зважувати різноманітні рішення творчі завдання або проблеми; свідомо долати інерцію власного мислення і т.д. Особистісна характеристика моделі сучасного спеціаліста включає світоглядні установки особистості, які орієнтують її на виконання відповідної соціальної функції. Щоб забезпечити високий рівень професіоналізму, необхідна культурна основа професійної діяльності.

Загальні питання реалізації культурологічного підходу, його системотвірна роль для педагогічної теорії і практики обґрунтовується у роботах Є.Валлера, В.Віблера, Є.Вондаревської, І.Зязюна, М.Кагана, Н.Крилової, О.Рудницької, В.Сластьоніна, Г.Тарасенко, Н.Щуркової.

Важливі методологічні і теоретичні проблеми культурологічної підготовки сучасного спеціаліста досліджуються у роботах А.Арнольдова, Л.Буєвої, І.Кефелі, І.Луцької, В.Маслова, О.Попової, Р.Розіна, Ю.Рождественського, Н.Сердюк.

Система культурологічних знань і вмінь (Ю.Юрченко), культурологічна компетентність (М.Воровик, М.Вулигіна, І.Лейфа), культурологічна підготовленість (Е.Ємеліна), теоретична і практична готовність (О.Попова, І.Протасова) визнається важливим результатом професійно-педагогічної підготовки.

Мета статті – проаналізувати найбільш ефективні методи формування культурологічної компетентності у студентів вищих навчальних закладів.

Сучасне суспільство накопичило значний потенціал для повної реалізації людиною своєї сутності. Але слід визнати, що система освіти до цього часу мало сприяла розвитку гармонійно розвиненої, творчої особистості. Тому сьогодні вищі заклади освіти все інтенсивніше впроваджують у навчальний процес багатоступеневу систему навчання, яка передбачає підготовку спеціалістів усіх рівнів на основі гуманізму, демократії, соціальної самосвідомості. У цьому напрямі відбувається переорієнтація на якісно нову технологію навчального процесу, адже лише удосконалення освітньої сфери покликане гармонізувати суперечливий світ людського буття, який нині умовно поділений на «естетичні» і «неестетичні» цикли навчальних дисциплін. Система ж навчання, орієнтована переважно на вивчення та освоєння зовнішнього світу без достатньої опори на почуттєве сприйняття, поступово призводить до втрати відчуття внутрішньої спорідненості людини зі світом [7]. У предметній системі метою є вивчення основ наук, тобто засвоєння знань, умінь, навичок. Цілісний погляд за мету визначає особистість, її світосприйняття, світовідчуття, світорозуміння. Зміщення акценту з предмета на людину не означає нівелювання знань, адже на зміну пасивному об'єкту навчання, який засвоює готові знання, приходить суб'єкт автодидактики, який отримує освіту через усвідомлення особистісно значущого знання. На перший план виходить особистісна внутрішньо орієнтована освіта, на відміну від зовнішньо орієнтованої [5]. При цьому відбувається запуск механізмів самопізнання, саморозвитку, акцент

© Зайцева І.В.

зміщується на процес переходу від педагогіки знань, умінь і навичок до педагогікн розвитку і творчості.

С.Гессен на початку мннулого століття переконливо доводнв, що про освіту в справжньому сенсі можна говорити там, де є культура. На його думку, освіта є не що інше, як культура інднвіда. І якщо у відношенні до народу культура є сукупністю невичерпних цілей-завдань його буття, то у відношенні до індивіда освіта є невичерпним завданням оволодіння культурннм способом життя [4]. Ми поділяємо думку Гессена, адже сьогодення внмагає компетентних працівників, що відповідають вимогам рннку, компетентність яких внзначається не тількн професійними якостями, а й культурологічннмн знаннями. Високоосвічена особистість, яку готує сьогодні вища школа, повинна бути культурологічнокомпетентна. Культурологічна компетентність – той «умовно достатній рівень соціалізації та інкультурації особистості в суспільстві, якнй дозволяє вільно розуміти, використовувати і варіатнвно інтерпретувати всю суму неспеціалізованих, а почастн і спеціалізованих знань, які внкористовуються в щоденному побуті, являють собою норму загальносоціальної ерудованості людннн в цьому середовищі, суму правнл, законів, звнчаїв, заборон, етикетних установок і інших регуляторів поведінкн, вербальннх і невербальних засобів комунікації, систему загальновизнаних снмволів, світоглядних підвалнн, ідеологічннх і ціннісних орієнтацій, безпосередніх оцінок, соціальних і міфологічних ієрархій і тощо» [1]. Все це досягається впровадженням елементів систематизованих культурологічннх знань в усі сегменти освіти і виховання.

Український мислитель Г. Сковорода із занепокоєнням писав: «Що може бути гірше людини, яка володіє знаннями найскладніших наук, але не має доброго серця? Вона всі свої знання застосовує для зла» [9]. Тому у вищих навчальннх закладах особлива роль у формуванні культурологічної компетентності фахівців належить дисциплінам культурологічного циклу, метою вивчення яких є розкриття значущості, своєрідності і загальнолюдськнх цінностей української культури в контексті світової. Адже для того, щоб зрозуміти характер народу, необхідно пізнати його історію, ті матеріальні і духовні багатства, які виникли в результаті його творчої діяльності і знайшли своє відображення в архітектурі, орнаментиці, різних видах декоративного мистецтва тощо.

Культурологія як одна з фундаментальних соціальних наук виконує інтегративну функцію для різних систем гуманітарних знань, її правомірно розглядатн як методологічну основу всього комплексу гуманітарних наук, оскількн вона досліджує найзагальніші закономірності культури як процесу творення загальнолюдськнх цінностей. Відсутність у сучасній науковій практиці загальновизнаних крнтеріїв і засад для диференціації культурологічннх умінь, все ж дозволяє визначити їх основні властнвості: а) це складні інтелектуальні вміння, яким притаманна широка варіатнвність, полем їх застосування є соціокультурна та освітня сфери; б) це узагальнюючі способи оперування соціогуманітарними знаннями, поняттями, уявленнями в різноманітних умовах пізнавальної і практичної діяльності, пов'язаної з осмисленням культурно-освітніх явищ і вирішенням професійно-педагогічннх проблем, які інтегруються в різноманітні види діяльності (культурно-освітню, соціальну, екологічну, організаційно-управлінську, економічну, техніко-технологічну тощо); в) це актнвннй вплив на духовннй та інтелектуальннй потенціал особистості.

До культурологічннх умінь зараховують ті, які певною мірою забезпечують виокремлення й аналіз культурологічннх фактів, можливість орієнтації у проблемах і явищах освітньо-культурної сфери. Зокрема, це уміння концептуально моделюватн соціокультурні події, явища, об'єкти; будуватн судження про життя суспільства і використовувати їх для прийняття рішень; систематизувати факти культури; пояснювати культурні феномени та їх роль у людській жнттєдіяльності; оцінювати досягнення культури; визначати духовні детермінанти культурннх прагнень тієї чи тієї історичної епохи; виокремлювати духовне ядро формування художньої, релігійної, наукової картини світу; аналізувати тенденції й особлнвості культурннх феноменів; систематизувати снмволічні позначення, які внкористовуються для інформаційного обміну між суб'єктами; аналізувати культурні феномени як засоби комунікації.

Тому внкладачі, розуміючи значення формування культурологічної компетентності у студентів вищих навчальних закладів, можуть застосовувати в процесі навчання різні методи культурного розвнтку: театральні міні-вистави, кінолекторії, лекції-концерти, діалоги про мистецтво і зустрічі з творчнмн людьмн, в яких беруть участь як професійні творчі колектнви (музичні, танцювальні, вокальні, театральні), так і самі студентн. Метою проведення таких заходів є набуття практнкн вільного, свідомого, адекватного перебування в культурно-мистецькому середовищі [2, 29].

Доснть ефективним є метод культурного розвитку під час дозвілля, бо дозвілля – це час, призначеннй для самопізнання та самореалізації, саморозвнтку та самовдосконалення особистості.

Сфера культурно-дозвільної діяльності означає, що зміст цієї роботн має бути спрямованим на розкриття загальнолюдськнх, загальнонаціональних і регіональннх цінностей. Ефективним у проведенні культурно-дозвіллєвнх заходів є добре продуманнй і спланований внкладачем захід із залученням до його підготовки студентів. З активних студентів утворюється творча група, яка розробляє сценарний план заходу і втілює його в життя.

Так для формування культурологічної компетентності, життєвих позицій, політичних поглядів, патріотизму стало традиційним проведення Свята рідної мови. Вдалнм є внзначення поняття «свято», яке пропонує Н. Яременко: «Свято означає таку організацію дозвілля, яка ґрунтується не тількн на сприйнятті, але і на актнвній дії: свято пов'язане з найрізноманітнішими формами самовнраження, які включають позитивне ставлення до тих чи інших дат, подій, традицій» [10].

Дійсно, з поняттям «свято» пов'язано не просто вільннй час, відпочннок, а вільннй час як важливий соціально-культурний акт, який сприяє створенню людськнх цінностей. Такі заходи збагачують і урізноманітнюють духовннй світ молоді [3].

Яскравим прнкладом можуть служитн заходи, які ознайомлюють студентів із творчістю поетів-дисидентів, їх життєвим шляхом, спрямовані на формування стійкої політнчної позиції молоді за допомогою історичннх фактів, які виявляються в ході проведеної дослідно-пошукової роботн. Протягом підготовчого періоду студенти дізнаються багато нового, пізнають світ і розширюють свій кругозір. Завдякн такій роботі воии мають можлнвість не тількн розкрити нові грані життя і творчості великих людей, окреслитн їх внесок у вітчизняну та світову культуру, а також досліднтн, як зуміли реалізуватн себе відомі українці, більша частнна життя яких була проведена в різних країнах, у різннх політичних системах. Завдякн проведеному аналізу студенти формують особисту думку, відбувається їх активне самовдосконалення, і, як наслідок, формування культурологічної компетентності.

Аналізуючи найбільш ефективні методи формування культурологічної компетентності, ми підтримуємо думку І. Арановської про те, що концепція культурологічної компетентності передбачає залучення людннн до загального культурного світу цінностей, і саме в цьому просторі людння далі реалізує себе як фахівець, професіонал: з вузької сфери ділової ефективності вона внходнть на широкнй простір культури. Поняття включає три аспектн: проблемно-практнчннй – адекватність розпізнавання та розуміння ситуації, адекватна постановка і ефективне виконання завдань, норм у конкретній ситуації; смнсловнй – адекватне осмнслення ситуації в більш загальному культурному контексті; ціннісний – здатність до адекватної оцінки ситуації, її сенсу, цілей, завдань і норм з точки зору власннх і спільннх цінностей [8].

Варто зазначити, що культурологічннй підхід в освіті збагачує творчнм змістом концепції компетентнісного підходу, де компетентність розуміється як творча реалізація внутрішньо створеної цілісної структури діяльності на основі наявних знань, умінь і навичок, отриманих у процесі навчання. У цьому випадку процес формування компетентності пов'язується з організацією навчально-пізнавальної діяльності як культуровідповідної, в процесі якої створюються можлнвості виходу за межі заданої ситуації, де і відбувається розвиток мнслення та накопичення творчого потенціалу особистості. Необхідність формування внсокоосвіченого культурологічнокомпетентного фахівця підтверджує і думка засновника й лідера гуманістичної психології А.Маслоу, який у своїй новаторській праці «Новые рубежи человеческой природы» зазначив, що сьогодні набагато сучаснішнм є погляд Геракліта на світ не як на статичний стан, а як на потік, рух [5].

Отже, необхідно зазначити, що реалії життя потребують нового типу людннн, влучно названого А.Маслоу Гераклітовим. Лише така людна здатна житн і діятн у невпинно змінюваному світі, впевнено зустрічатн будь-яку непередбачувану ситуацію, бути здатною на сміливі і внважені дії при глибокому усвідомленні своєї відповідальності й обов'язку, саме таких спеціалістів потребує сьогодні незалежна і демократична Україна.

Список використаних джерел

1. Болгаріна В. Культурологічннй підхід як імператнв управління школою / В.Болгаріна // Освіта і управління. – 2003. – Т. 6, № 3. – С. 29–34.
2. Буяльська Т. Б. Курс «Практична культурологія» // Гуманітарна складова технічної освіти у ВНТУ : методичнй довідник для студентів 1–5 курсів / під. ред. Т. Б. Буяльської та О. В. Зінько. – Вінниця: УНІВЕРСУМ–Вінниця, 2006. – С. 29–37.
3. Власенко Ф. П. Культура в умовах інформатизації сучасного суспільства / Ф.П. Власенко // Молодь у сучасному світі: філософсько-культурологічні внміри : зб. матеріалів Міжнародної наукової конференції; Київ, 26–27 березня 2009 р. – К.: Видавннчий центр КНЛУ, 2009. – 501 с.

4. Гессен С.И. Судьба коммунистического идеала образования / С.И.Гессен // Новый Град. – 1933. – № 6. – С. 42–59.
5. Маслоу А. Новые рубежи человеческой природы / А. Маслоу. – М.: Смысл, 1999. – 425 с.
6. Морська Н. Л. Українська освіта у світлі вимог Болонської системи / Н.Л.Морська // Молодь у сучасному світі: філософсько-культурологічні виміри : [Зб. матеріалів Міжнародної наукової конференції. Київ, 26–27 березня 2009 р.]. – К. : Видавничий центр КНЛУ, 2009. – С.51.
7. Настенко Л.Г. Домінанта культурологічних умінь у системі підготовки спеціаліста у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] / Л.Г.Настенко. – Режим доступу: http://sophia.nau.edu.ua/ science/visnik/visn_1/nastenko.htm.
8. Саракун Л. П. Сучасна соціокультурна ситуація: суперечності і тенденції розвитку / Л.П. Саракун // Молодь у сучасному світі: філософсько-культурологічні виміри : зб. матеріалів Міжнародної наукової конференції. Київ, 26-27 березня 2009 р. – К. : Видавничий центр КНЛУ, 2009. – С. 101.
9. Сковорода Г. Твори: у 2 т. / Г.Сковорода. – К.: АТ «Обереги», 1994. – Т. 2: Трактати. Діалоги. Притчі. Переклади. Листи. – 480 с. – С. 104–137.
10. Яременко Н.В. Концептуальні засади підготовки майбутніх учителів до організації дозвіллєвої ігрової діяльності учнів основної школи / Н.В. Яременко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. – Вип. 18 / редкол. І.А.Зязюн (голова) та ін. – Київ–Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – С. 166–177.

Анотація. *У статті розглянуто роль культурологічної компетентності у професійному становленні висококваліфікованого фахівця. Проаналізовано найефективніші методи формування культурологічної компетентності у студентів вищих навчальних закладів.*

Ключові слова: *культурологічна компетентність, культуровідповідність, компетентнісний підхід.*

Summary. *In terms of reorientation of society on spiritual values increasing importance of cultural component of professional education. The current model of professional development involves creative potential and bring boldness of thought, self-confidence, the ability to generate new ideas, the formation of the need for a creative lifestyle. This, in turn, promote the development of skills to carry out a systematic analysis of the problem situation; ability to detect conflicts and resolve them purposefully taking innovative solutions; generate original ideas put forward hypotheses and look for creative solutions to weigh a variety of tasks or problems; consciously overcome the inertia of their own thinking, etc. Personal characteristics model of contemporary expert installation includes ideological identity that orient it to fulfill certain social functions. To ensure a high level of professionalism necessary cultural basis of professional activity.*

Cultural competence, in our opinion, is one of the most important life competencies that should be available to the educated man, a man who associate themselves with the elite of the nation, as well as an integral component of professional competence.

The need for a highly skilled, competent professional kulture confirms thought leader and founder of humanistic psychology, Maslow, who in his pioneering work «New frontiers of human nature» noted that it is much more modern view of Heraclitus the world not as a static state, but as flow and movement. So realities require a new type of man, aptly named Maslow Heraklitovym that is able to live and work in a constantly changing world with confidence to meet any unforeseen situation, be prepared for a bold and balanced action with a deep understanding of their responsibility and duty, that such specialists today requires an independent and democratic Ukraine.

Key words: *cultural competence, professional competence, competence approach.*

Отримано: 23.01.2015 р.

ЗМІСТ

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Абрамович С.Д.
Титаничность вулкана у Розанова и Маринетти 5

Веселовська Н.В.
Використання прийому «гра у грі» в сюжетотворчій
та часопросторовій організації п'єси Неди Нежданої «Коли повертається дощ» 10

Голубишко И.Ю.
Художественная деталь в романе П. Акройда «Процесс Элизабет Кри»:
в контексте межвидовых связей 14

Грищенко Я.С.
Особлнвості дискурснвності американської оди XIX-XX століть 19

Громик Л.І.
Публіцистика Богдана Лепкого: історіософськнй контекст 24

Іконнікова М.В.
Система екзистенційних концептів у романі Грема Свіфта «Земноводннй край» 27

Kruk A.A.
Conceptual realization of destiny in prose of T. Hardy,
I. Nechui-Levytsky, Panas Myrny and I. Franko 32

Левицька Т.О.
Імаготип іудея в романі В. Скотта «Айвенго» 36

Нагорна Н.М.
Слово-логос і феномен наращії 40

Насмінчук Г.Й.
«Свій-чужий» в романі «Чорний Ворон» В.Шкляра 43

Титянин К.А., Мельничук И.Н.
Подходы к нзученню образов иностранцев в творчестве Ф. М. Достоевского 48

МОВОЗНАВСТВО

Андрейко Я.В.
Особлнвості організації складнопідрядннх означальннх речень
з відношенням ідентифікації 52

Андрухова Т.А.
Вставні і вставлені конструкції в художньому мовленні Уласа Самчука 55

Антіпов О.С.
Склад і структура лексико-семантичного поля «патріот» 59

Антофійчук І.Я.
Пейзажна інтродукції у текстах малої прозн письменників Буковини
кінця XIX – початку XX ст. 65

Белоусова Т.П.
Структурно-семантнческне особенностн термннологии биоэтики
с компонентом-метафорой 68

Беркещук І.С.
Засоби вербалізації назв осіб-внготовлювачів за родом діяльності (окремі зауваги) 73

Бибик С.П.
Мовна свідомість і стнлі спілкування в повсякденні 77

Болтовская Е.А., Лавшук О.А.
Моделирование культурного пространства в современной русскоязычной поэзии Беларуси 81

Броварська О.А.
Мультимедійність публіцистики Богдана Теленька у семіотичному дискурсі 85

Бурківська Л.Ю., Григораш С.М.
Соціальна тематика в сучасному газетному дискурсі 89

Венжинович Н.Ф.
Фразеологічна картина світу у творах І. Нечуя-Левицького (на матеріалі роману «Хмари») 94

Вільчинська Т.П.
Лексико-семантичний повтор у мемуаристиці Уласа Самчука: до питання типології 99

Войцехівська Н.К.
Роль комунікативних бар'єрів у виникненні конфліктного дискурсу 103

Воробей Ю.В.
Текстове повідомлення як сума маркерів віртуального образу 109

Гавриш М.М.
Українська мова у середовищі іммігрантів з арабських країн (соціолінгвістичне дослідження М. Хмельницького) 113

Гавриш М.М., Коваль Т.П.
Невербальна комунікація: поклін як соціальний знак 116

Горбач О.С.
Ергоніми в сатиричному романі В. Даниленка «Газелі бідного Ремзі» 120

Гудима Н.В.
Карнавалізація художнього мовлення постмодерністської прози 123

Дакі О.А.
Українська морська терміносистема: предметно-семантична організація 126

Дехтярьова О.В.
Лінгвокультурологічний аспект вивчення діалектних фразеологізмів у художніх творах 131

Дзюбак Н.М.
Когнітивний аспект дослідження помилок 134

Дуда Л.Є.
Мотиви вибору імен у середовищі незаможних прошарків м. Львова (перша половина XX ст.) 138

Іваночко К.М.
Наголошування суфіксальних відсубстантивних дієслів із суфіксом -и- суфіксально-флексійного акцентного типу в мараморoській локальній говірці 143

Іващенко В.Л.
Періодизації історичного розвитку галузевих термінологій в українському термінознавстві 150

Казимір В.О.
Der lexikographische aspekt der neuentstandenen umgangssprachlichen lexik in der deutschen gegenwartssprache 159

Коваленко Б.О.
Український компонент у російськомовних оповіданнях та нарисах А. Свидницького 165

Коваленко Н.Д.
Фраземи з компонентом піч у говорах південно-західного наріччя 169

Козак Р.В.
Дискурсивна трансформація синтаксичних знаків у системі експресивного синтаксису 173

Кузь Г.Т.
Номінативно-аксіологічні процеси в дзеркалі новітньої суспільно-політичної неології 177

Кульбабська О.В.
«Ти сі слова не руш, се – золоті клейноди...» (Маркери розмовності в мовотворчості Віри Китайгородської) 181

Кушка Б.Г.
Многоголосье эпохи в поэзии А. Сопровского 186

Лавриненко С.Т.
Лінгвокультурний концепт «правда» в українських народних казках 190

Ладиняк Н.Б.
Особливості поетичного синтаксису П. Гірника 195

Лаптева М.Л.
Базовые коды русской культуры и категория «свое / чужое»: корреляция на фразеологическом уровне 199

Ліпська Є.Л.
Еволюція поглядів на проблему перформативності 203

Мамич М.В.
Культуромовний контент жіночого журналу 60-их та 90-их років XX століття: зіставний аспект 207

Маркітантов Ю.О.
Прислів'я як інтертекстукальні маркери у поетичних текстах Івана Іова 211

Маркітантова В.Ю.
Інфінітивні конструкції у структурі складного речення 214

Марчук Л.М.
Духовнопсихологічний портрет через призму кольору: поняття чорного 217

Мацько О.М.
Місце та роль риторики у сучасній гуманітаристиці 221

Межжеріна Г.В.
Чеснота працелюбності в семантиці східнослов'янських лексем XI–XIII ст. 224

Меркотан Л.Й.
Структурні типи цитат у дискурсі сучасної української прози 229

Мєлєкєсцева Н.В.
Особливості семантико-синтаксичної структури речень із предикатами наявності / відсутності 233

Мовчун Л.В.
Терміни на позначення видів рим за якістю відхилень від звукової точності: історія і проблеми 238

Мозолюк О.М.
Словосполучення зі значенням післячасу в говірці села Летава Чемеровецького району Хмельницької області 242

Монастирська Р.І.
Семантичний опис термінів на позначення цивільних правовідносин 246

Нечитайло І.М.
Моравія як зона слов'янської архаїки 249

Онуфрійчук Г.І.
Біполярна опозиція «людина – кіт (кішка)» в українській етнофразеології 253

Охрименко Т.В.
Денежная культура славянского этноса 256

Паночко М.М.
Словотвірна структура українських правничих термінів-іменників Галичини австрійського періоду 261

Папідзе Н.В.
Структурно-семантична характеристика типових словотвірних парадигм дієслів *везти/вози́ти, нести́/носи́ти* 266

Папіш В.А.
Вияви нарцисизму в повісті О. Кобилянської «Земля» 271

Поплавська Л.В.
Тарас Шевченко як творець української літературної мови в рецепції Івана Огієнка 274

Потіпак Ю.А.
Семантичні особливості паремій на позначення метеорологічних явищ (на матеріалі новогрецької, української та румейської мов) 278

Руснак Н.О.
Гносеологічний параметр діалектних текстів буковинських говірок 281

Синица И.А.
Интерпретация онима в поэтическом тексте: оним – прецедентное имя – образ-символ 286

Sirant A.M.
"The northern lights" by Philip Pullman: the linguistic aspect of colour 290

Сокур И.А.
Индивидуально-авторские особенности синтаксической организации научного текста 293

Стецик Х.М.
Функції наддністрянського діалекту в художній мові А. Чайковського 298

Судук І.І.
Семантика стійких біблійних порівнянь 302

Сукаленко Т.М.
Аксіологічні характеристики типажу «піп» через призму української фразеології 307

Ткач Л.О., Скаловська С.І., Захарчишин О.В.
Лексика з кваліфікатором "*західне*" у "великому тлумачному словнику сучасної української мови" 311

Томусяк А.О.
Інтерогативні конструкції як засіб синтаксичної експресивності у політичному дискурсі (на матеріалі промов Д. Камерона) 321

Томусяк Л.М.
Семантичні класи ситуацій, репрезентованих дуплексивом 324

Третяк Н.В.
Тенденції розвитку публіцистичного стилю на сучасному етапі 328

Уманець А.В.
The status of syntactic structures in foreign linguistics 331

Федорів М.І.
Структура лексичного значення похідних іменників німецької та української мов 335

Федуленкова Т.Н.
Универсальное и специфическое в морфологической вариантности фразеологии неродственных языков (на материале анималистических ФЕ английского, русского и казахского языков) 338

Філіпчук М.В.
Константи етнолінгвістики як об'єкт дослідження 343

Химинець М.Д.
Соціоморфна метафора в сучаснних газетних текстах 347

Чопик Я.М.
Ад'єктивні універби в аспекті інтегральних словотвірно-граматичних процесів 351

Шабат-Савка С.Т.
Інтенційний простір мовної особистості й соціокультурний контекст процесу спілкування 354

Шатілова Н.О.
Прислів'я і приказки як згустки народної мудрості в ідіостилі С. Воробкевича 361

Шевчук З.С.
Словотвірний мікрокомпонент як засіб портретної характеристики жінки 365

Шеремета Н.П.
Сучасний посібник для практичних занять з діалектології: реалії і перспективи 368

Яковлєва О.В.
Текстові функції поетонімів (на матеріалі англомовного твору А. Крісті "Вбивство за алфавітом") 372

Яремій М.Р.
Традиції та тенденції в українській лексикографії кінця XIX ст. – початку XX ст. (на матеріалі російсько-українських словників М. Левченка та М. Уманця (Комарова) і А. Спілки) 376

Яцук О.В.
Лінгвістичні парадигми прочитання відокремлених компонентів структури речення 382

Яцьків М.Ю.
Фразеологічна картина світу в романі Мирослава Дочинця «Вічник» 386

МЕТОДИКА

Зайцева І.В.
Культурологічний компонент професійної освіти в сучасному університеті 392

Попович А.С.
Інформаційне забезпечення вишівської стилістики української мови в 20-40-их роках XX століття 396

Сидоренко О.М.
Особливості формування лінгводидактичної компетентності вчителів закордонних українських навчальних закладів 399

Сторчова Т.В.
Латина у формуванні соціокультурної компетентності майбутніх філологів 403

Шулик П.Л.
Діалогічна концепція М. Бубера як основа вивчення старозавітних текстів 408

РЕЦЕНЗІЇ

Кеба О.В., Шулик П.Л.
Попередні підсумки : панорама літературознавчих пошуків професора Семена Абрамовича 414

Андрущенко Е.А.
Новая книга о Николае Гоголе 416

Відомості про авторів 417

Вимоги до змісту та технічного оформлення тексту статті 422

Scientific publication

Scientific papers of
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko national University
Philological Sciences

Issue 38

Editor *A. S. Pankova*
Computer version *V. O. Farion*

«Aksioma» Publishing House,
Prov.Pivnichnyi, 5, Kamianets-Podilskyi, 32300.
Tel/Fax: (03849) 3-90-06. E-mail: aksiomakp@rambler.ru.
Printed in the PE «Aksioma» printing house
Certificate GC JM2I8O8 of 26.05.2004

Наукове видання

Наукові праці
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
Філологічні науки

Випуск 38

Редактор *А. С. Панькова*
Комп'ютерне верстання *В. О. Фаріона*

Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 50,22.
Тираж 300 пр. Зам. № 606.

Видавництво «Аксіома»,
пров. Північний, 5, м. Кам'янець-Подільський, 32300.
Тел./факс: (03849) 3-90-06. E-mail: aksiomakp@rambler.ru.
Надруковано у видавництві «Аксіома».
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 1808 від 26.05.2004.